

Π ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ Η ΟΡΘΟΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΡΙΤΙΚΗ.

Θαῦμα καὶ προφητεία.

Ἄν ἡ προσευχή, λέγει καὶ ὁ Μκθίας Κλαύδιος, συγκεκριμένης ψυχῆς ἰσχύει τι καὶ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ κατορθώσῃ τι, ἢ ἂν ὁ Nexus rerum (=φυσικὸς τῶν πρaxyμάτων σύνδεσμος) ὡς τινες τῶν σοφῶν δοξάζουσι, δὲν ἐπιτρέπει τοιοῦτόν τι, περὶ τούτου δὲν συζητῶ. Καὶ ἀποκαλύπτομαι μὲν πρὸ τοῦ μεγαλείου τοῦ Nexus rerum, δὲν δύναμαι δὲ προκειμένου περὶ τούτου νὰ μὴ ἐνθυμῶμαι καὶ τὸν Σκρψών, ὅστις ἀφείδ ἀβλαβῆ τὸν nexus τῶν δικλίδων τῆς πόλεως Γάζης ἐκόμισεν ὁλόκληρον τὴν θύραν ἐπὶ τοῦ ὅρου· ἐνὶ λόγῳ πιστεύω ὅτι γίνεται βροχή, ὅταν ὑπάρχῃ ξηρασία καὶ ὅτι ἡ διψῶσα ἔλαφος δὲν τρέχει μάστιγ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, ἀνάγκη ὅμως ὁ προσευχόμενος ὁρθῶς νὰ προσεύχηται καὶ νὰ φρονῇ. «Σπουδαῖον ἄλλοτε πρόσωπον πρὸς τοὺς φιλοσοφοῦσι διεδραμῆτισε καὶ τὸ φρασεῖδιον τοῦτο τοῦ Nexus rerum, λέγει ἕτερος σοφός. Nexus phaenomenorum θὰ ἔλεγον οἱ ὀπαδοὶ τοῦ πεπρωμένου (Fatalistes..). Πῶς; οὐδεμία συνάρεια, οὐδεμία ἀμοιβαία σχέσις ἔπρεπε μεταξὺ δύο ζώντων πνευμάτων νὰ ὑπάρχῃ, ἐνῶ τὸ πνεῦμα ἐστὶ τὸ ζωοποιῶν τὰ πάντα; Πῶς ἄλλαχού ὁ σύνδεσμος οὗτος ἔπρεπε νὰ ζητηθῇ καὶ εὑρεθῇ; οὐχὶ δήπου ἐν τῇ ὕλῃ καὶ τῷ συνδέσμῳ τῶν φαινομένων;... Καὶ τί ἄλλο εἶναι ἡ φύσις ἢ ὑπέρτης τοῦ Θεοῦ, τὸ περιβάλλον αὐτοῦ, τὰ ὀπίσθια τῆς θεότητος. ὡς εἶδεν αὐτὰ ὁ Μωϋσῆς; Ἐπὶ τοῦ περιβολαίου τούτου, τοῦ μέσου καὶ τοῦ ὁργάνου τῆς θεότητος, ἔπρεπεν αὕτη οὐδεμίαν ἐξουσίαν νὰ ἔχῃ, ἐνῶ ὁ κεραμεὺς ἔχει τοιαύτην καὶ δύναται κατ' ἀρέσκειαν νὰ μεταβάλλῃ τὸ ἔργον; Καὶ τί θέλει γίνεαι ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης ἐστερκμένος τῆς παντοδυναμίας, ὑποβαλλόμενος δὲ εἰς τὴν ἀνάγκην; Καὶ μετὰ ποίας τότε πεποιθήσεως ὁ παρὰ πάντων ἐγκαταλειμμένος καὶ ὀρφανὸς θὰ ἐπικαλεσθῇ αὐτόν, ὅταν γνωρίζῃ ὅτι ἔχει μὲν ὅλην τὴν ἀγαθὴν θέλησιν καὶ διέθεσιν, ἀλλ' ἡ σιδηρὰ ἀνάγκη τοῦ Nexus rerum κατισχύει τῆς δυνάμεως αὐτοῦ καὶ δεσμεύει τὴν παντοδύναμον ἀδυναμίαν του; *Risum teneatis amici*».)

Ὁ ἀρνούμενος τὸ θαῦμα πράγεται εἰς τοῦτο, διότι δὲν ἐννοεῖ ἢ δὲν θέλει τοῦλάχιστον νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἐκτὸς τῆς φύσεως καὶ ὑπεράνω αὐτοῦ εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ ἐνέργειά τις· ἄρα ἀρνεῖται τοῦτο ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς νόμους τῆς φύσεως· ὁ τοιοῦτος ὅμως ἀρνεῖται καὶ ἕτερον νόμον κείμενον πολλῶ ὑψηλότερον τῶν φυσικῶν, νόμον τῆς ἀνθρωπότητος, αἰώνιον καὶ καθολικόν νόμον τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, τοῦ ὁποῦ τὴν ἱστορικὴν ἀρχὴν οὐδεὶς οἶδε, διότι εἶναι ἀχώριστος τῆς ἀνθρωπί-

νης φύσεως, ἂν μὴ ἀποτελῇ καὶ τὴν κυρίαν τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ μορφήν· ὁ δὲ νόμος οὗτος εἶναι ἡ πίστις εἰς τὴν παντοδυναμίαν καὶ πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν κλίσιν τῆς ψυχῆς του νὰ διανοίγῃ ἑαυτὴν πρὸς Ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ὡς δημιουργὸς τοῦ κόσμου καὶ διὰ τῆς φύσεως καὶ ἐκτὸς αὐτῆς δύναται νὰ ἐπιχύσῃ τὴν οὐράνιον δρόσον εἰς τὸ δημιουργήμα. Καθὼς δὲ ἡ ψυχὴ εἶναι ἡ κινουσα τὸν ὅλον μηχανισμόν τοῦ σώματος καὶ κυβερνῶσα αὐτόν, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς ὡς ἡ πρώτη καὶ ὑψίστη αἰτία καὶ τὸ ἀκίνητον κινεῖν κυβερνᾷ τὴν ὅλην φύσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ καθόλου τῆς φύσεως διάταξις εἶναι ἑκφρασις καὶ μορφή τῆς ἀγίας καὶ ἐλευθέρας αὐτοῦ θελήσεως, αὐτὴ αὕτη ἡ οὐσία τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ ἀποκλείει πάντα περιορισμόν ὑπὸ τῆς δημιουργίας τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ὡς νὰ μὴ ἡδύνατο οἰοεὶ ὁ Θεὸς ἄλλως ἢ διὰ τῆς φύσεως καὶ τῶν ἐμμέσων αἰτίων νὰ ἐνεργήσῃ, ὡς νὰ μὴ ἡδύνατο ἀμέσως διὰ τῆς πλήρους παντοδυναμίας αὐτοῦ νὰ παραγάγῃ τι.

Ἀλλὰ μήτοι πᾶν φυσικὸν πείραμα, πᾶσα παραγωγή τεχνητοῦ τινὸς μηχανισμοῦ δὲν εἶναι ὑπαγωγὴς εἶδος τῆς φύσεως κατὰ τοὺς νόμους αὐτῆς ὑπὸ τινὰ σκοπόν, τὸν ὁποῖον ὀρίζει ἡ ἐλευθερά θελήσις τοῦ ἀνθρώπου; ὅταν ὁ χημικὸς διὰ συνθέσεως καὶ ἀναλύσεως κατασκευάζῃ νέα σώματα, ὅταν ἀναπαράγῃ ἀστραπὴν καὶ βροντὴν, δὲν ὑπάγει τὴν φύσιν ὑπὸ σκοπούς, τοὺς ὁποῖους δὲν ἤθελεν οὐδέποτε ἀφ' ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς δεδομένας συνθήκας νὰ παραγάγῃ; ὅταν ὁ ἱατρὸς διὰ τινος ἐπιτυχούς συνθέσεως ἐπανεισάγῃ εἰς τὸ σῶμα τὴν ὕλην ἐκείνην, ἡ ὁποία ἦτο ἀναγκαία διὰ τὴν υγίαν αὐτοῦ ἢ τέλος ὅταν τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ τέχνη ἐν τῇ ζωγραφικῇ, πλαστικῇ καὶ μουσικῇ τὴν νεκρὰν λίθον, τὸ ξύλον, τὸ λινὸν ὕφασμα καὶ τὰ χρώματα ἐμψυχοῖ, ζωογονῇ, ἐναποτυπώσῃ τὰς ἰδέας αὐτοῦ, ὥστε δι' αὐτῶν νὰ προκαλῇ τὰς ὑψίστας ἐντυπώσεις, τὰ εὐγενέστατα τῶν συναισθημάτων παρὰ τοῖς θεαταῖς καὶ ἀκροαταῖς, δὲν πάσῃ τοιαύτῃ περιστάσει ἡ διάνοις καὶ ἡ θέλησις δὲν ὀρίζουσι τὴν φύσιν καὶ δὲν ὑποβάλλουσι τοὺς νόμους αὐτῆς ἑαυταῖς ὥστε νὰ προκαλῶνται καὶ παράγωνται ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα ἡ φύσις κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον δὲν θὰ παρήγεν οὐδὲ κατὰ τὴν αὐτὴν ἁρμονίαν καὶ κανονικότητα; Δικαίως ἄρα ἐν τῷ μύθῳ τοῦ Ὁρφέως παρίσταται οὗτος ἐξημερώνων τὰ θηρία καὶ τὰς ἀγρίας τῆς φύσεως δυνάμεις ὑπάγων ὑπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ ἡ βιομηχανία εἶναι ἄλλη ὑψηλότερα νίκη τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἐπὶ τῶν ἰσχυρῶν στοιχείων τῆς φύσεως, ἅτινα διὰ τῆς παντοδυναμίας τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιστήμης δεσμευόμενα ἐκουσίως ἐξυπηρετοῦσι τὸν ἀνθρώπον. Μόνον ἄρα ὁ δημιουργὸς καὶ συντηρητὴς τοῦ παντός, ὁ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν ὧν ὡς πρώτη καὶ ὑψίστη αἰτία, μόνον αὐτὸς θὰ ὑπεβάλλετο εἰς ἀδρανῆ ἐνέργειαν, θὰ ἴστατο δὲ ἀσθενέστερος τοῦ ἀνθρώπου πρὸ τῶν ἔργων τῆς παντοδυναμίας αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ ὑπὲρ αὐτὴν; Ἡ ὑψίστη ἐπὶ τῆς φύσεως νίκη τῶν νόμων καὶ τῶν τάσεων αὐτῆς εἶναι ἡ ἐλευθερά ἠθικὴ ἐνέργεια τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ὅπερ, ἀρνούμενον τὴν σωματικότητα ἑαυτοῦ καὶ κα-

*) Ἰδε ἀριθ. 34, σελ. 663—664.

τισχύνονταύτης δημιουργεῖ νέον κόσμον ἡθικῆς διατάξεως. Καθὼς δὲ ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ πνεύματι τῷ προσωρινῷ πρὸς ἡθικοποίησιν ἐγκείται πλήρωμά τι δυνάμεων, δι' ὧν οὗτος κατισχύει τῆς ἐν αὐτῷ φύσεως τοῦ μικροκόσμου, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἀκαταλύτῳ οὐσίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐγκείται θησαυρὸς μέσων, ἅτινα ἐν τῷ μικροκόσμῳ ἐν τῇ μεγάλῃ μηχανῇ τῆς δημιουργίας παράγουσι φαινόμενα καὶ ἐνεργείας, τὰς ὁποίας αὕτη ἀφ' ἐαυτῆς καὶ δι' ἐαυτῆς ἀδυνατεῖ νὰ παραγάγῃ. Οὕτω δὲ καὶ ἡ ἀρετὴ ἐξ ἀναλογίας παρίσταται ὡς θαῦμα, ἡ δὲ χριστιανικὴ ἀναγέννησις καὶ ὁ ἀγιασμός εἶναι τὸ διηγεῖς καὶ τὸ μέγιστον τῶν θαυμάτων.

Καὶ τῷ ὄντι ἂν ὁ ἄνθρωπος ἔπαυε νὰ πιστεύῃ εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν δυνάμιν αὐτοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ὁ θάνατος δὲν δύνάται ν' ἀντιστῇ, τότε ἔπρεπε καὶ νὰ παύσῃ προσευχόμενος, τότε θὰ ἔπαυε καὶ ἡ τελευταία σάνις τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἐλπίς· τότε ἡ ζωὴ θὰ μετεβάλλετο εἰς ἄδην, διότι τοῦτο κυρίως εἶναι ἄδης κατὰ τὸν ποιητὴν τοῦ ἀπολεσθέντος Παραδείσου, ὁ τόπος ὅπου δὲν ὑπάρχει ἐλπίς. Ἀφαιρέσατε σοφοὶ τῆς γῆς τὴν ἀγκυραν ταύτην τῆς ζωῆς παρὰ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀφαιρέσατε τὴν οὐσίαν τῆς ἐλπίδος, ἥτις εἶναι ἡ πίστις εἰς τὴν δυνάμιν τῆς προσευχῆς, καὶ ἐστὲ βέβαιοι ὅτι ὁ μηδενισμὸς θὰ ἀποδῇ ἡ μόνη θρησκεία τοῦ ἀνθρώπου, ἡ δὲ γῆ θὰ παρουσιάσῃ μορφήν ἀποτροπαιότεραν ἐκείνης, πρὸ τῆς ὁποίας παρέστη ὁ Νῶε μετὰ τὴν ἐκ τῆς κιβωτοῦ ἐξοδὸν αὐτοῦ. Ἐκ τῶν στρωμάτων τότε τῆς ἀπελπισίας κατὰσκευάσατε νῆον εἰς τὸν ἀγγέλον τῆς Ἐρημωσέως.

Ἡ Ἀνθρωπότης ἐν τούτοις οὐδέποτε ἔπαυσε πιστεύουσα ὅτι ἐν τῇ πορείᾳ τῆς φύσεως καὶ τῇ ἱστορίᾳ ὑπάρχει καὶ ἕτερος συντελεστής, ὑψηλότεροι καὶ ἀνώτεροι δυνάμεις· ἡ ἀρχαιότης οὐδ' ἀπαξ τοῦλάχιστον διανοήθη ν' ἀρνηθῇ τοῦτο· τὰ θαύματα οὐδεὶς ἐσκέφθη νὰ διαμφισβητήσῃ, ἐφόσον ἡ εἰς τὸν Θεὸν πίστις ὑπῆρχε ζῶσα καὶ ἐνεργός, ὁ δὲ θείσμος καὶ ἀθεϊσμός δὲν ἐπεχείρησαν νὰ ἐξηγήσωσι τὸν κόσμον ἀφ' ἐαυτοῦ ἄνευ τοῦ Θεοῦ, ἢ νὰ ἐξηρίσωσιν αὐτὸν εἰς ἄγνωστον τι ὑπερκόσμιον, μακρὰν τοῦ κόσμου διατελοῦν, μηδεμίαν δὲ σχέσιν ἔχον πρὸς τὸν κόσμον. Κατὰ τινὰ δὲ σοφὸν ὁ κόσμος ἐφ' ὅσον ἐπίστευεν εἰς τὸ θαῦμα ἦτο πνευματικῶς ἰσχυρότερος· διότι ἀπαιτεῖται λέγει μείζων βαθμὸς πνευματικῆς δυνάμεως νὰ πιστεύῃ τις ἄνευ δυσκολίας καὶ μικρολόγων συζητήσεων εἰς τὸ θαῦμα. Μετὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος ἡ ἀρχαιότης στενωπὰ συνεδρεῖ τὴν ἰδέαν τοῦ θαύματος ὡς τὴν ὑψίστην ἔκφρασιν τῆς θείας οὐσίας. Ἐν τῷ θαύματι λοιπὸν καὶ δι' αὐτοῦ ἔπρεπε νὰ ἀποκαλύπτηται. Ἐκ τούτου δὲ συμβαίνει ὥστε παρὰ τοῖς λαοῖς τὸ θαῦμα νὰ θεωρῇται ὡς ἡ σφραγὶς καὶ ἡ ὑψίστη ἀπόδειξις τῆς ἀποκεκαλυμμένης θρησκείας· κλείω τὸ σημερινὸν ἄρθρον διὰ τῶν λόγων τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου «τὸ θαῦμα τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου καὶ τῆς Προνοίας ἐν τῇ φυσικότητι καὶ κανονικότητι αὐτοῦ οὐδεμίαν ἐντύπωσιν προσενεῖ. οὐδεὶς διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ὁργανισμοῖς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἀπλόυστάτῳ κόκκῳ τοῦ σίτου διορᾷ τὴν δι'

αὐτῶν ἐκδηλουμένην θαυμασίαν συνοχήν καὶ συνάρφειαν μέσων καὶ σκοπῶν. Διὰ τοῦτο ἡ ἄπειρος φιλανθρωπία καὶ ἀγαθότης ἐπιφυλάττει ἕτερόν τινα τρόπον ἀποκαλύψεως αὐτοῦ, ἐκδηλούμενον ἐν καιρῷ αὐτοῦ ἐκτὸς καὶ ὑπὲρ τὴν φυσικὴν τοῦ κόσμου διάταξιν διὰ νὰ θαυμάζωσιν οἱ ἄνθρωποι βλέποντες ἀσύνηθες καὶ ἐκτακτὸν τι μὴ ἐξηγούμενον διὰ τῶν φυσικῶν νόμων». (Tract. 24, I. in joh).

(Ἀκολουθεῖ).

HOMO VETUS.

ΤΑ ΠΕΝΤΕ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΑΥΛΩΝΙΑΣ.

Νεῖλος Παλαιολόγος, καλόγηρος ἐξ Ἀνδρου, κατέστησεν ἐαυτὸν ὑπηρέτην τούτου τοῦ θαύματος. Περιερχόμενος τὴν Ἀνατολὴν ἐσφηνώσεν ἐαυτὸν τῷ 1766 μετὰ τῶν πετρῶν τῶν περὶ τὸ Παραδείσιον, οὗ μακρὰν ἔμενεν ἐπὶ πολὺ, οὐχὶ βεβαίως τὴν ἰδίαν γύμνωσιν ἀπολοφυρόμενος, ἢ ἄλλως προέκειτο νὰ καλύψῃ μετ' ὀλίγον ἀπογυμνῶν τὸ μοναστήριον. Ἐν τῷ κώδικι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀλώνης εὐρίσκεται τὸ ἐξῆς ἔγγραφο, ὅπερ ἐκδίδομι νῦν ἐνταῦθα.

✠ Ὁ Προικοννήδου Ἀνανίας ἐπιβεβαίωσις.

«Παρακαθημένης τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, καὶ συνεδριάζοντων αὐτῆς τῶν χρησίμων γερόντων τοῦ χωρίου Βουργάρου, ἔλθων ὁ πατὴρ Νεῖλος τὸ ἐπίκλη Παλαιολόγος, ὄντας ταξειδιώτης ἀπὸ τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Νικολάου λεγόμενον τῆς Ὁρας ἀπὸ τὴν Ἀνδρῶν, ἠγόρασε τὸ ὁσπήτιον τοῦ γέρου Ζαχαρία ἀπὸ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀνδρόνῃν καὶ ἀπὸ τὴν μητροῖαν αὐτοῦ Ἀγαθὸν διὰ γρόσια διακόσια νοκοῦτι ἄσπρα, καὶ γενομένου ἴδιον κτῆμα τὸ παρ' αὐτοῦ ἀγορασθὲν ὁσπήτιον τοῦ γέρου Ζαχαρία διὰ μετόχιον τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου του, παρόντων καὶ τῶν ἐνταῦθα τοῦ χωρίου χρησίμων γερόντων μετὰ τὴν εἶδσιν καὶ μετὰ τὴν βέλυσίν τους, καὶ διὰ νὰ εἶναι εἰς τὸ ἐξῆς καὶ εἰς τοὺς ἀπαντας αἰῶνας μετόχιον καὶ ἴδιον κτῆμα τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου. Ὅθεν εἰς ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγράφη ἐπὶ ἡμετέρᾳ βεβαιώσει καὶ τῶν χρησίμων γερόντων τοῦ χωρίου Βουργάρου καὶ κατεστρώθη ἐν τῷ παρόντι κόνδυκι.

Ἐν ἔτει αῤῥῆστ' νοεμβρίου η'.

Δημητράκης τοῦ Λεμονῆ μαρτυρῶν — Κουζούνης τοῦ Δημητράκη μαρτυρῶν — Ἀναγνώστης τοῦ Γιακουμῆ μαρτυρῶν — Βγενόπουλος τοῦ Μοσχάκη μαρτυρῶν — Δόξης τοῦ Χατζῆ Παναγιώτη μαρτυρῶν — Ἀντρονῆς τοῦ Ζαχαρία μαρτυρῶν — Στρατῆς τοῦ Παναγιώτη μαρτυρῶν — Νικόλαος Φαγᾶς μαρτυρῶν.

Ἐν ἔτει αῤῥῆστ' νοεμβρίου η'.

Διὰ τοῦ κοινοῦ τούτου γράμματος ἐγκαθιδρύεται τῷ 1766 λημέριον ἐντὸς τοῦ χωρίου Πασά-Λιμάν, ἀπ' αὐτοῦ δ' ἐκτοτε προσδόκιμος ἦν ἡ τῆς μονῆς ἐκπόρθησις· καὶ αὕτη ἐγένετο μετὰ εἴκοσι καὶ τέσσαρα ἔτη, καθ' ἃ δῆλον οὖν ὁ Νεῖλος, πλύμμητον φιλευσεβῶν ἐπίδεικνύμενος αἰσθημάτων καὶ προθέσεων, κατέκλυσε τὸ μονα-

*) Ἰδε ἀριθ. 34, σελ. 673—677.